

Sygn. akt III AUa 587/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Halina Gajdzińska
Sędziowie:	SSA Feliksa Wilk SSA Agata Pyjas - Luty (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **M. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o odsetki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach Wydziału VI Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 33/12

z m i e n i a zaskarżony wyrok w ten sposób, że odsetki od zaległej emerytury przyznaje M. Z. począwszy od 23 lutego 2010 r., a w pozostałej części odwołanie i apelację oddala.

Sygn. akt III AUa 587/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 29 lipca 2011 r. i przyznał M. Z. odsetki ustawowe od zaległej emerytury za okres od dnia 24 października 2008 r. do dnia 20 maja 2011 r. – poczynając od dnia 18 listopada 2008 r. do dnia zapłaty.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że M. Z. z pierwszym wnioskiem o emeryturę wystąpił w dniu 2 maja 2007 r. Organ rentowy decyzją z dnia 20 czerwca 2007 r. odmówił mu przyznania świadczenia z uwagi na to, że nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych. Wyrokiem z dnia 19 grudnia 2007 r., sygn. akt VI U 3082/07 Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił odwołanie. Apelacja wnioskodawcy od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 26 sierpnia 2008 r. w sprawie sygn. akt III AUa 377/08. W dniu 24 października 2008 r. M. Z. złożył nowy wniosek o emeryturę, żądając zaliczenia mu do okresu pracy w warunkach

szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej. Zaświadczenie o jej odbyciu złożył w dniu 17 listopada 2008 r. Decyzją z dnia 4 lutego 2010 r. organ rentowy ponownie odmówił M. Z. przyznania emerytury, kwestionując możliwość zaliczenia służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych. Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2010 r. sygn. akt VI U 352/10 Sąd Okręgowy w Kielcach zmienił tę decyzję i przyznał M. Z. emeryturę od dnia 24 października 2008 r. Apelacja organu rentowego od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 26 stycznia 2011 r., sygn. akt III AUa 1129/10. Akta sprawy zostały zwrócone Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 maja 2011 r. Decyzją z dnia 20 maja 2011 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę poczynając od dnia 24 października 2008 r.

Sąd Okręgowy, powołując się na przepisy art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585) i art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), uznał, że odwołanie jest zasadne. Stwierdził, że za wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji przyznającej wnioskodawcy emeryturę nie może być przyjęty dzień wpływu do Zakładu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 stycznia 2011 r. sygn. akt III AUa 1129/10, gdyż w niniejszej sprawie organ rentowy miał możliwość przyznania prawa do świadczenia we własnym zakresie, a więc ponosi odpowiedzialność za jego nieprzyznanie. Mógł bowiem sam dokonać prawidłowej oceny złożonego przez wnioskodawcę zaświadczenia z dnia 30 września 2004 r. wydanego przez (...)w K.. 30-dniowy termin do wydania decyzji, przyznającej emeryturę, należy liczyć od dnia 17 listopada 2008 r. Decyzja ta powinna zostać wydana i wypłata świadczenia powinna nastąpić do dnia 18 listopada 2008 r. Stąd organ rentowy pozostawał w opóźnieniu z przyznaniem prawa do świadczenia i z jego wypłatą, a zatem od dnia 18 listopada 2008 r. wnioskodawcy przysługują odsetki ustawowe. Z tych względów na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zaskarżając go w całości. Zarzucając naruszenie prawa materialnego, w szczególności art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r., Nr 205, poz.1585), wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia i oddalenie odwołania.

W ocenie skarżącego przyznanie odsetek ustawowych od zaległej emerytury było niezasadne, gdyż Sąd Okręgowy w Kielcach, ustalając prawo wnioskodawcy do świadczenia nie orzekł, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia w myśl art. 118 ust. 1a powołanej ustawy. Nie zostały zatem spełnione przesłanki art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie, wskazując, że jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja okazała się częściowo zasadna.

W niniejszej sprawie rozstrzygnięcia wymagała kwestia, czy organ rentowy ma obowiązek zapłaty odsetek od emerytury, przyznanej wnioskodawcy wyrokiem Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 30 kwietnia 2010 r. sygn. akt VI U 352/10, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 26 stycznia 2011 r., sygn. akt III AUa 1129/10 i wypłaconej na mocy decyzji organu rentowego z dnia 20 maja 2011 r. wraz z wyrównaniem za okres od dnia 24 października 2008 r. Zagadnienie to wymagało ustalenia, czy wypłata przedmiotowego świadczenia nastąpiła w terminie przewidzianym przepisami prawa, a jeśli nie – czy opóźnienie w wypłacie wynikało z przyczyn, za które organ ponosi odpowiedzialność. Zgodnie bowiem z art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz.1585 z późn. zm.) jeżeli Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych – nie ustalił prawa do świadczenia lub go nie wypłacił, jest obowiązany do

wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Termin do ustalenia i wypłaty świadczenia emerytalnego przewidziany jest w przepisach art. 118 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 z późn. zm.). W myśl art. 118 ust. 1 i 2 organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji i w tym terminie dokonuje wypłaty świadczenia. Z kolei, w myśl ust. 3 tego przepisu, jeżeli ustalenie prawa lub wysokości świadczenia wymaga przedstawienia dodatkowych dowodów, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów. Sytuację, w której organ rentowy nie ustala prawa do świadczenia lub jego wysokości, lecz czyni to dopiero organ odwoławczy, reguluje przepis art. 118 ust. 1a. W takim przypadku za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Wbrew zarzutowi apelacji, nie można jednak uznać, że nieumieszczenie w sentencji wyroku Sądu Okręgowego orzeczenia co do odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, przyznającej świadczenie, należy traktować równoznacznie z przesądzeniem braku tej odpowiedzialności. Stwierdzenie, o którym stanowi przepis art. 118 ust. 1a zd. 2 ustawy jest elementem obligatoryjnym wyroku i powinno zostać zawarte w orzeczeniu, ustalającym prawo do świadczenia, zarówno w sytuacji istnienia jak i braku istnienia odpowiedzialności po stronie organu rentowego. Pominięcie tego stwierdzenia w orzeczeniu nie rozstrzyga zatem przedmiotowej kwestii negatywnie. Stanowisko takie zostało też zaprezentowane w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 255). Dodatkowo powołaną uchwałą zostało przesądzone, że brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Powoduje to jedynie konieczność odrębnego ustalenia odpowiedzialności organu na potrzeby postępowania z wniosku o wypłatę odsetek.

Trafnie uznał Sąd pierwszej instancji, iż w niniejszej sprawie organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, choć z innych względów niż zostało to wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Rzeczywiście bowiem w dniu 17 listopada 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. dysponował zaświadczeniem o odbyciu przez wnioskodawcę służby wojskowej, jednakże była to jedynie kserokopia, a zatem na jej podstawie nie było możliwe poczynienie wiarygodnych ustaleń. Na tę datę organ rentowy nie mógł podjąć niezbędnych kroków celem zweryfikowania wskazanych przez wnioskodawcę okoliczności, gdyż jego akta znajdowały się w Sądzie Najwyższym, z uwagi na toczące się postępowanie wywołane wnioskiem ubezpieczonego z dnia 2 maja 2007 r. o emeryturę. Z tego względu wniosek z dnia 24 października 2008 r. nie mógł zostać rozpoznany. Organ rentowy zawiesił więc postępowanie postanowieniem z dnia 12 listopada 2008 r. Po wydaniu przez Sąd Najwyższy wyroku w dniu 21 października 2009r., akta rentowe zostały zwrócone do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dopiero 5 stycznia 2010 r. Niezwłocznie, to jest w dniu 11 stycznia 2010 r., Zakład podjął niezbędne czynności celem załatwienia wniosku z dnia 24 października 2008 r., wzywając wnioskodawcę do przedłożenia oryginału zaświadczenia o odbyciu zasadniczej służby wojskowej oraz zwracając się do jego byłego pracodawcy o informację na temat dokładnych dat jego zatrudnienia i powrotu do pracy po odbyciu służby wojskowej. Powyższe dokumenty i dane organ rentowy uzyskał w dniu 22 stycznia 2010 r. Na ich podstawie organ odwoławczy – Sąd Okręgowy w Kielcach zaliczył wnioskodawcy okres odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych i przyznał emeryturę. Wykazany w ten sposób fakt odbywania służby wojskowej stanowił ostatnią okoliczność niezbędną do stwierdzenia prawa wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury.

Jednocześnie istotnym jest, że pomimo posiadania już w dniu 22 stycznia 2010 r. całej niezbędnej dokumentacji i informacji, które były wystarczające do przyznania wnioskodawcy przedmiotowego świadczenia, organ rentowy wydał decyzję odmowną. Ponosi on więc odpowiedzialność za nieustalenie powyższej okoliczności na podstawie posiadanych dowodów, a ściśle rzecz ujmując, za jej błędną kwalifikację prawną.

Wobec stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności koniecznej do właściwego załatwienia wniosku ubezpieczonego, celem wskazania terminu do wydania decyzji, ustalającej przedmiotowe świadczenie i jego wypłaty nie znajduje zastosowania art. 118 ust. 1a powołanej ustawy. Decyzja ta powinna być zatem wydana w terminie określonym w art. 118 ust. 1 i 3 ustawy, zaś wypłata pierwszego świadczenia emerytalnego powinna nastąpić w terminie wskazanym w przepisie art. 118 ust. 2 ustawy, czyli tym samym, w którym powinna zapaść decyzja. Stąd też wydanie orzeczenia i wypłata świadczenia winny mieć miejsce do 30 dni od przedłożenia przez wnioskodawcę oryginału zaświadczenia o odbyciu służby wojskowej, to jest do dnia 22 lutego 2010 r.

Niewątpliwie organ rentowy uchybił powyższemu terminowi, gdyż przed jego upływem nie przyznał i nie wypłacił wnioskowanej emerytury. Zišciła się zatem jedna z dwóch określonych w art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przesłanek warunkujących obowiązek wypłaty odsetek od tego świadczenia. Należy uznać, że w okolicznościach niniejszej sprawy został spełniony również drugi z wymogów powołanego przepisu, a mianowicie organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie świadczenia, gdyż było ono następstwem jego błędu w kwestii kwalifikacji okresu służby wojskowej do pracy w warunkach szczególnych. W sprawie nie zachodziły natomiast inne okoliczności, które mogłyby mieć wpływ na niewydanie decyzji przyznającej emeryturę wnioskodawcy we wskazanym wyżej terminie.

Stąd też na mocy art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest obowiązany do wypłaty odsetek od przedmiotowego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Odsetki te należne są od daty wymagalności świadczenia, to jest od dnia 23 lutego 2010 r. do dnia wypłaty zasądzzonego wyrównania.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, uznając apelację za bezzasadną w zakresie żądania zmiany wyroku w części dotyczącej odsetek za okres od 23 lutego 2010 r., zaś za uzasadnioną w pozostałej części, orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c.